ئایا تەواوی میلیشیاکان هەڵدەوەشێنەوە؟.. عوسمانی حاجی مارف

شتێک نەماوە لە سیاسەتی ناوخۆ و دەرەوەی عێراقدا لە دەستی ئێراندا نەبێت، هاوپەیمانی “چوارچێوەی هەماهەنگی” کە پێکهاتەی دەسەڵاتی سیاسییە لە بەغدا، گروپی حزبی و میلیشیاکانی حوکمڕانی عێراق و حەشدی شەعبی، بەتەواوی پاشکۆ و دەسەز و ملکەچی ئێرانن، سەرکردەی لایەنەکانی هەماهەنگی پێیانوایە کە لەلایەن کۆماری ئیسلامی ئێرانەوە ئاو و هەوایان بۆ دابین دەبێت، هەر بۆیە تەواو چارەنوسی خۆیان بەهەموو شێوەیەک گرێداوە بە ئێرانەوە.

بەدوای شەڕی دوانزە ڕۆژە، هەوڵەکانی ئێستای ئێران لەچاو ساڵانی ڕابردودا بەرفراوانتر دەردەکەوێت، نەک تەنها بۆ دابینکردنی چەکی پێشکەوتو بۆ هاوپەیمانەکانی، بەڵکو دامەزراندنی سیستەمی هەواڵگری و هەماهەنگی کە ئۆپەراسیۆنی سێ قۆڵی لە نێوان تاران و حزبوڵای لوبنان و کوتلە عێراقییەکان لە خۆدەگرێت.

ئەم هەنگاوە دوای ئەوە دێت کە عەلی لاریجانی سەردانی بەغدای کرد و لەگەڵ سەرکردە دیارەکانی کوتلە چەکدارەکان کۆبووەوە، دیدارەکانی لە بەیروت بەردەوام بون و لەگەڵ سەرکردەکانی حزبوڵلا وتوێژی کرد، ئەم کۆبوونەوانە دوو بڕیاری سەرەکیان لێکەوتەوە کە بریتین لە پێکهێنانی شانەی هەماهەنگی سێ قۆڵی و پەرەپێدانی سیستەمێکی پێشکەوتوی چەک بۆ ئەو کوتلانە، لەوانەش تەکنەلۆجیای دروستکردنی چەکی ناوخۆیی لەژێر چاودێری ئێراندا.

تاران لەبری ئەوەی چاوەڕێی ئاڵوگۆڕی دۆخی ناوچەکەو دانوستانەکانی بێت لە گەڵ ئەمریکا، هەوڵدەدات جارێکی تر ژێرخانی سەربازی نافەرمی خۆی لە ناوچەکەدا بەهێز کاتەوە و پێگەی هاوپەیمانەکانی بەهێزتر دەکات، وەک وەستانەوەیەک لە بەرامبەر ئەو فشارەی جەخت لەسەر چەکداماڵینی هێزە میلیشیاکان دەکرێت.

ئەم هەنگاوە لەکاتێکدایە کە زیاتربونی گرژییەکانی نێوان ئێران و زلهێزەکانی ڕۆژئاوا و ئەمریکا لە پەرەسەندندایە، لەسەر پرسی ئەتۆمی و سەرهەڵدانەوەی هەڕەشە سەربازییەکانی نێوان تەلئەبیب و حزبوڵڵایە، کە فشارە بۆ هەڵوەشاندنەوەی حەشدی شەعبی، ئەمەش

وادەکات ئەو ئەگەرە پێشبینی بکرێت کە پێکهێنانی شانەیەکی هەماهەنگی سێ قۆڵی لە نێوان ئێران و هاوپەیمانەکانیدا دەتوانێت هەوڵی گێڕانەوەی قۆناغێکی نوێی دەوری ئێران بێت، نەک تەنها لە لوبنان و عێراق، بەڵکو لە سەرانسەری ناوچەکەدا بە گشتی.

هێزە میلیشیاکانی سەر بە ئێران لە ناوچەکە بەرەو هەڵگرتنی چەکی پێشکەوتوو دەبەن، بە شێوەیەکی ناڕاستەوخۆ هەر پرۆژەیەک بۆ چەکداماڵینیان تێکەڵکردنی فراکسیۆنەکان لە ئامێرە فەرمییەکانی دەوڵەتدا ڕەتدەکەنەوە.

سەرەڕای هەوڵە ناوخۆییەکانی لوبنان و عێراق بۆ بنیاتنانەوەی چەمکی دەوڵەت، کە هاوکاتی زیادبوونی بارگرژی و نائارامییە، کە ئەم پێداگرییەی ئێران لەسەر بەهێزکردنەوەی میلیشیاکانی دەتوانێت ببێتە هۆی دابەشبوونی زیاتر، کە ئاسۆی سەقامگیری سیاسی لە هەردوو وڵات ئاڵۆزتر بکات و پرسی چەک لە دەستی دەوڵەتدا بکاتە شەڕێکی درێژخایەن و ئەگەری تەقینەوە.

بەمانایەک ئەم هەوڵانەی ئێران ئەوەی لێدەکەوێتەوە کە هەموو هەوڵەکانی ئەمریکا بۆ پچڕاندنی پەیوەندییەکانی عێراق له ئێران و دەرهێنانی لە تونێلی ئێران بێهودە دەبن، تەنانەت ئەگەر ئەو هەوڵانه بگەنه ئاستی وێرانکردنی عێراق لەڕووی داراییەوه، ئەتوانین بڵێین گەر دۆخەکە بەم شێوەیە تێپەڕێت، ئەوە عێراق و لوبنان لە پرۆسەی ململانێی نێوان ئەمریکا و ئێراندا دەورانێکی سەخت و دژوار بەسەر دەبەن.

هەڵبەتە ڕۆڵی کەسێکی وەک نووری مالکی، لەلایەک بەستنەوەی تەواوی دامودەزگاکانی عێراقە بە ئێرانەوە، لەلایەکی ترەوە عێراقی بە یاسایەکەوە بەستەوە و قەتیسکرد کە ئابوریەکەی تا ئاستی مەرگباری دەڕژێنێت، لەوانە بڕینەوەی مووچە بۆ زیندانیانی سیاسی و شەهیدان و موجاهیدین و دەستبەسەرکراوانی ڕەفح و ئەوانەی لە کارەکانیان دوورخراونەتەوە و لە ڕووی سیاسییەوە دەربەدەرکراون، ئەمە جگە لە مووچەی چەکدارانی هێزەکانی حەشدی شەعبی کە بودجەکەیان لە سێ ملیار دۆلار تێدەپەڕێت و بەردەوام لە زیادبووندایە، ئەمەش ئەو تاوانەیە کە مالکی و هێزە شیعەکان عێراقێکی "نوێیان" لە پەیوەند بە ئێران و حزبوڵڵای لوبنانەوە دامەزراند.

پێش ئەوەی ئەمریکا عێراق ڕادەستی ئێران بکات، کارگێڕی مەدەنی دەسەڵاتی ئەمریکی، پۆڵ بریمەر، ئەنجومەنی حوکمڕانی دامەزراند، کە

پێشەکییەک بوو بۆ دامەزراندنی سیستەمێکی تایەفەگەری و مەزهەبی و قەومی کە بە شێوەیەک داڕێژرا، بووە مایەی دەستکەوێکی گەورە بۆ لایەنە شیعەکانی سەر بە ئێران. واتە ئاشکرایە کە پڕۆژەکە لەو کاتەدا ١٠٠٪ ئەمریکی بوو، ئێران ئەمریکای ناچار نەکرد دەسەڵات ڕادەستی شوێنکەوتوانی بکات، بەڵکو ئەمریکا بە ڕاوێژکاری بەریتانیا ئەوکارەی ئەنجامدا کە عێراق بخاتە ناو تەڵەیەکی تائیفیەوە کە بۆ ماوەیەکی زۆر نەتوانێت لێی دەرچێت. بەڵام خەیاڵی سیاسی و نەخشەی ئەمریکا لە وێرانکردنی عێراقدا، ئاراستەکەی بەرەو ئەو ئاقارە برد، کە عێراقی زەلیلی ژێردەستی ئێران کرد و لە هەمانکاتدا باڵادەستی ئێران توانی ببێتە هەڕەشەیەکی گەورە و مەترسیدار بۆ سەر ئیسرائیل و بەرژەوەندییەکانی خودی ئەمریکاش. “عێراقی نوێ” لە بنەڕەتدا مامەڵە و هەڵەو تاوانێکی ئەمریکی بوو، کاتێک هێزەکانی لە ساڵی ٢٠١١دا ڕۆیشتن، دانیان بەو شکستەدا نا کە لە بەرژەوەندی هەژموونی ئێران شکایەوە.

هەشت ساڵی سەرۆکایەتی ئۆباما ئەو سەردەمە زێڕینە بوو کە ئێران چالاکانە بوونی هەمیشەیی خۆی لە عێراق، سوریا، لوبنان و یەمەن دامەزراند، ئەمڕۆ ئیدارەی ترەمپ له نیگەرانی بارودۆخی ناوچەکه و پێویستی ئیسرائیل بۆ چاوخشاندنەوه به مەسەلەی ئاسایشی خۆی لە ناوچەکەدا، ترامپ ڕووبەڕووی دۆخێکی دەکاوێ، بەوەی کەدەیەوێت دیسان کۆنترۆڵی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست کاتەوه و عێراق بگەڕێنێتەوە ژێردەستی خۆی.

لایەنە شیعەکانی دەسەڵاتدار لە عێراق، لەکاتێکدا خۆیان ئامادە دەکەن بۆ پاراستنی دەسەڵاتیان بۆ دوای هەڵبژاردنەکانی داهاتوو، کە بڕیارە لە مانگی تشرینی دووەم ئەنجام بدرێت، پەنایان بردۆتە بەر واژۆکردنی ڕێککەوتنێکی ئەمنی لەگەڵ ئێراندا، تا ڕێگەیان پێبدات هێزەکانی ئێران بانگهێشت بکەن ئەگەر هەڕەشە لە دەسەڵاتەکەیان بکرێت.!

ئاشکرایە کە ئەم واقعە لە ئاگاداری عەقڵی سیاسی ئەمریکا تێپەڕ نابێت، چونکە هەوڵ و پلانی بۆ گێڕانەوەی باڵادەستی بەسەر عێراقدا داڕێژراوە و کاری لەسەر دەکات، کە سەرەتا لە چەکداماڵینی میلیشیاکانیەوە دەستپێدەکات.

ئێران بۆ خۆی ئەوە دەزانێت بڕیاری داماڵینی چەک لە میلیشیاکانی سەر بە ئێران لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست گەڕانەوەی نییە، هەروەها ئەوەش دەزانێت، کە ترامپ نزیکەی سێ ساڵ زیاتر لە کۆشکی سپی

دەمێنێتەوە. ئەمەش کاتێکی دوورودرێژ و سەختە بۆ ئێران کە چاوەڕوانی ئاڵوگۆڕی تر لە نەخشەو سیاسەتی ئەمریکا بکات. هەرچەندە ترەمپ بەشێک لە بڕیارەکانی پێشووی پێچەوانە کردووەتەوە، بەڵام تەنها بۆ بەدەستهێنانی ئیمتیازاتی باشترە کە سوودی بۆ ئابووری ئەمریکا هەبێت، لە ئەگەری سەرکەوتنی ترامب لە داماڵینی چەکی میلیشیاکانی ئێراندا، ئەتوانێت ئاڵۆگۆڕێک لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست بۆ قازانجی باڵادەستی ئەمریکا لە ناوچەکەدا تۆمار بکات، لەهەمانکاتدا دەبێتە دەستکەوتێک بۆ هەلی سەرمایەگوزاری و وەبەرهێنان و بازرگانی لە چوارچێوەی بەرژەوەندییەکانی ئەمریکا لە ناوچەکەدا.

گومانی تیا نییە کە تا کۆماری ئیسلامی باڵادەستی حکومەتی ئێران بێت، هەروەها دەسەڵاتی سیاسی عێراق لە چوارچێوەی پێکهاتەی هێزە تائفی و مەزهەبی و قەومییەکاندا بمێنێتەوە، دۆخی عیراق هەر بە ناجێگیری و ئاژاوەی سیاسی و نا ئەمنی و کارەسات بەسەر دەبات، عێراق وەک گۆڕەپانێکی بەردەوام و کراوە بۆ پێکدادانی پڕۆژەکانی نفوزی نێوان ئێران و ئەمریکا دەمێنێتەوە، ئەم ململانێیە له لایەن خودی لایەنە شێعە و سونەکان و کوردەکان کە ئەمڕۆ ئیدارەی عێراق و کوردستان دەکەن، بەردەوامن لەوەی خەڵکی به دەست قەیرانە ئەمنی و ئابوری و سیاسی یەک بە دوای یەکەکاندا قەتیس بکەن.

واقیع ئەوەیە کە عێراق و کوردستان و لوبنان و تەواوی ناوچەکە لەم دۆخەدا بەردەوام ڕووبەڕووی ئاستەنگی دەبێتەوە و ئاسۆی ئارامی دیار نییە، پرسی چەکی میلیشیا یەکێکە لە گەورەترین بەڵا بە سەر ژیانی کرێکاران و خەڵکی زەحمەتکێش و نەداری ناوچەکە، ئاشکرایە واشنتۆن هەڵوەشاندنەوەی ئەو گروپانە بە مەرجی پێشوەختە بۆ پابەندبون بە بەرژەوەندییەکانی خۆی مامەڵەی دەکات، ئەمریکا دژی هێزی میلیشیا نییە، دژی ئەو هێزە میلیشیایانەیە کە لە ژێر کۆنترۆڵی خۆیدا نابێت، یان دژ بەوانەیە کە دۆژمنایەتی ئەمریکا دەکەن، ئێستا هەوڵی ئەوە دەدرێت ئەو هێزە ملیشیایانە هەڵوەشێتەوە کە سەربە ئێرانن و دوژمنایەتی ئەمریکا و ئیسرائیل دەکەن، هەرهێزێکی میلیشیا دوژمنایەتی ئەمریکا نەکات، بەر ئەو هێرشە ناکەوێت، باشترین نمونە هێزە دڕندەکەی ئەحمەد شەرعە لە سوریا.